

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej
na lata 2025 – 2027
w Powiecie Ostrowskim

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Ostrów Wielkopolski, grudzień 2024 roku

Spis treści

Wstęp	3
1. Podstawa prawna programu	3
2. Zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	4
3. Instytucje i organizacje zaangażowane w realizację programu	8
4. Adresaci programu	9
5. Finansowanie programu	9
6. Piecza zastępcza	10
7. Rodzinna piecza zastępcza w Powiecie Ostrowskim w latach 2021 – 2023	11
8. Instytucjonalna piecza zastępcza w Powiecie Ostrowskim	17
9. Środki finansowe przeznaczone na funkcjonowanie pieczy zastępczej w latach 2021 - 2023	19
10. Realizacja celów i założeń programu rozwoju pieczy zastępczej w latach 2021 – 2023 zadań	21
11. Analiza SWOT obszaru wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej w Powiecie Ostrowskim	24
12. Plan rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Ostrowskim	27
13. Limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2025 – 2027	31
14. Zakładane rezultaty	31
15. Zagrożenia dla realizacji działań ujętych w programie	31
16. Sposób monitorowania programu	32
17. Zakończenie	32

WSTĘP

Założenia polityki prorodzinnej w Polsce wynikają z prawa dziecka do wychowania w rodzinie. W tym celu zwiększono zakres zadań samorządów w zakresie wspierania rodziny oraz organizowania rodzinnej pieczy zastępczej, wówczas gdy rodzice nie są w stanie sprawować opieki nad dzieckiem. We wszystkich działaniach dotyczących dziecka, podejmowanych przez publiczne lub niepubliczne instytucje pomocy społecznej, sądy, władze administracyjną lub ciała ustawodawcze, sprawa nadrzędna jest najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka (art. 3 Konwencji o prawach dziecka).

Jak wynika z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim, pomimo rozwiniętych na terenie Powiatu Ostrowskiego zastępczych form opieki nad dzieckiem, nadal występują poważne trudności w zapewnieniu opieki i wychowania wszystkim dzieciom, całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców.

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej jest dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2025 – 2027, stanowiącym kompleksowy system wspierania rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu ostrowskiego.

Niniejszy dokument pozwoli zaplanować działania w zakresie profilaktyki opieki nad rodziną i dzieckiem oraz działania umożliwiające rozwój rodzinnych form opieki zastępczej. Zadania i działania zawarte w niniejszym dokumencie mogą być korygowane w przypadku wystąpienia takiej konieczności.

1. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

Konstytucja jako nadrzędny akt prawny w Polsce w art. 48 wskazuje prawo rodziców do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniemami z uwzględnieniem stopnia dojrzałości dziecka zgodnie z własnymi przekonaniemami , z uwzględnieniem stopnia dojrzałości dziecka, a także wolności jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania. Ograniczenie lub pozbawianie praw rodzicielskich może nastąpić tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu w przypadkach określonych w ustawie. Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy przez władze publiczne.

Organizator Pieczy Zastępczej w Powiecie Ostrowskim zgodnie z art.180 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej opracował Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2025 – 2027.

Realizacja zadań dotyczących wsparcia i rozwoju pieczy zastępczej oparta jest w szczególności na:

- 1) Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.
- 2) Konwencji o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 r.
- 3) Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym.
- 4) Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
- 5) Ustawy z dnia 12 marca 2024 roku o pomocy społecznej.
- 6) Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.
- 7) Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z 6 listopada 2023 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej.
- 8) Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 – 2027.

2. ZADANIA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

1) Zadania gminy:

- opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- finansowanie:
  - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,

- b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
  - sporządzanie, zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny, sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3, w terminie:
    - a) do dnia 31 stycznia danego roku - za okres od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia poprzedniego roku,
    - b) do dnia 31 lipca danego roku - za okres od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca danego roku;
  - prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

2) Zadania powiatu:

- opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;

- prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia, specjalistycznego poradnictwa;
- wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38d ust. 1, ich aktualizacja i usuwanie; rejestr zawiera poniższe dane:
  - a) wykaz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej oraz osób opuszczających rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnie, z podziałem na dzieci umieszczone lub przebywające w poszczególnych formach rodzinnej pieczy zastępczej oraz poszczególnych formach instytucjonalnej pieczy zastępczej,
  - b) wykaz osób posiadających pozytywną lub negatywną wstępną kwalifikację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
  - c) wykaz kandydatów zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
  - d) wykaz rodzin zastępczych z podziałem na rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe, zawodowe.
  - e) wykaz rodzinnych domów dziecka,
  - f) wykaz placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych,
  - g) wykaz osób usamodzielnianych.
- kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej albo centrum usług społecznych dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- finansowanie:

- a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
- b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
- c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;
- sporządzanie, zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny, sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3, w terminie:
  - a) do dnia 31 stycznia danego roku - za okres od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia poprzedniego roku,
  - b) do dnia 31 lipca danego roku - za okres od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca danego roku;
- przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8.

3) Zadania samorządu województwa:

- prowadzenie interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych i regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych;
- opracowywanie programów dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, będących integralną częścią strategii rozwoju województwa;
- promowanie nowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr jednostek organizacyjnych samorządu gminnego i powiatowego;

- sporządzanie, zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny, sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3, w terminie:
  - a) do dnia 31 stycznia danego roku - za okres od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia poprzedniego roku,
  - b) do dnia 31 lipca danego roku - za okres od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca danego roku;
- wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38d ust. 1, ich aktualizacja i usuwanie.

3. INSTYTUCJE I ORGANIZACJE ZAANGAŻOWANE W REALIZACJĘ PROGRAMU

Koordinator Programu - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Powiecie Ostrowskim.

Realizatorzy i partnerzy Programu:

- Starostwo Powiatowe w Ostrowie Wielkopolskim,
- instytucje systemu pomocy społecznej i wsparcia rodziny,
- interdyscyplinarne zespoły ds. p/działania przemocy domowej,
- placówki oświatowe,
- poradnia psychologiczno – pedagogiczna,
- organy administracji samorządowej,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- sąd rodzinny,
- policja,
- prokuratura,
- jednostki ochrony zdrowia,
- media,
- wolontariusze,
- organizacje pozarządowe.

4. ADRESACI PROGRAMU

- 1) Rodziny biologiczne zwłaszcza te, w których przebywają dzieci w pieczy zastępczej.
- 2) Rodziny zastępcze.
- 3) Dzieci w pieczy zastępczej.
- 4) Usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych.
- 5) Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
- 6) Placówka opiekuńczo – wychowawcza.
- 7) Specjaliści pracujący w obszarze pieczy zastępczej.

5. FINANSOWANIE PROGRAMU

Do zadań własnych powiatu należy realizacja zadań z zakresu organizacji i wsparcia rodzin oraz wychowanków pieczy zastępczej, a także zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, co zostało zawarte w ustawie z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zatem na samorządzie spoczywa odpowiedzialność za funkcjonowanie lokalnego systemu opieki nad rodziną i dzieckiem, w tym również finansowanie działań w tym zakresie.

Zakładane źródła finansowania:

- 1) środki własne powiatu ostrowskiego lub powiatu pochodzenia dziecka,
- 2) gmina pochodzenia dziecka,
- 3) opłaty rodziców za pobyt dzieci w pieczy zastępczej,
- 4) dotacje celowe z budżetu państwa na finansowe wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w organizacji i tworzeniu rodzinnych form pieczy zastępczej,
- 5) środki finansowe pozyskane z samorządu województwa,
- 6) środki finansowe pozyskane z funduszy unijnych,
- 7) wolontariat,
- 8) powiatowy urząd pracy.

6. PIECZA ZASTĘPCZA

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyróżnia dwie formy pieczy zastępczej tj. instytucjonalna i rodzinna.

Źródło: opracowanie własne

Rodzinę zastępczą mogą stworzyć **małżonkowie lub osoba samotna, niepozostająca w związku małżeńskim**, jeśli spełniają następujące warunki:

- dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej;
- nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej, oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona;
- wypełniają obowiązek alimentacyjny - w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego;
- nie są ograniczone w zdolności do czynności prawnych;
- są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone:
  - a) zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia wystawionym przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2527), oraz
  - b) opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawioną przez psychologa,

który posiada co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym;

- przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z tym że w przypadku cudzoziemców ich pobyt jest legalny;
- zapewnią odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym:
  - a) rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego,
  - b) właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań,
  - c) wypoczynku i organizacji czasu wolnego;
- nie figurują w bazie danych Rejestru Sprawców Przepływów na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.

Rodzina zastępcza spokrewniona tworzona jest przez małżonków lub osobę, które są wstępnymi (babcia, dziadek) lub rodzeństwem dziecka.

Rodzina zastępcza niezawodowa i rodzina zastępcza zawodowa tworzona jest przez małżonków lub osobę posiadającą, które nie są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. W przypadku rodziny zastępczej niezawodowej jedna z osób musi posiadać stały dochód.

7. RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA W POWIECIE OSTROWSKIM W LATACH 2021 – 2023

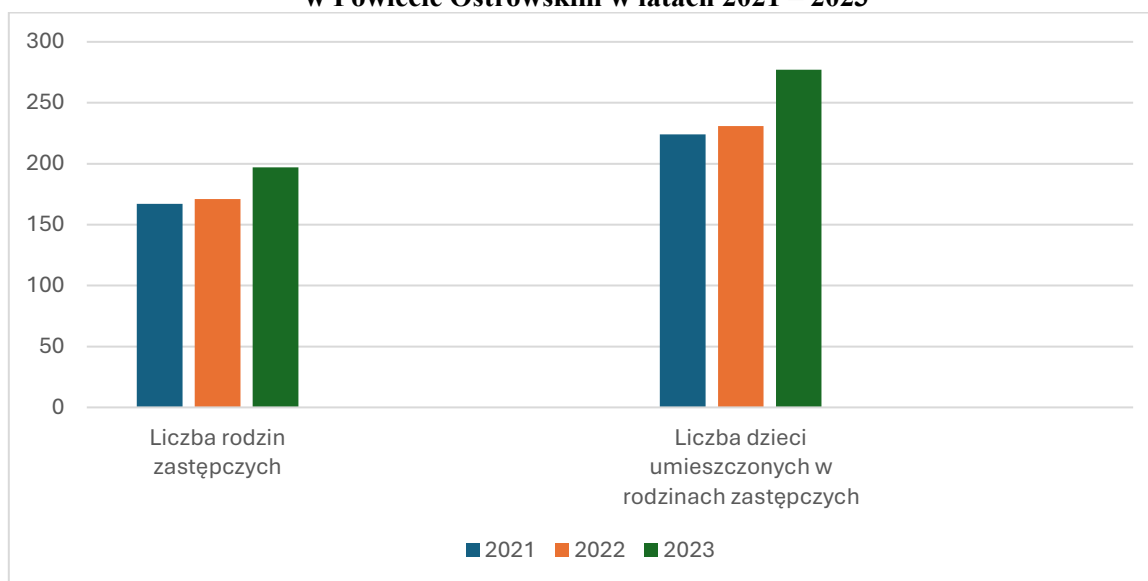
W powiecie ostrowskim liczba rodzin zastępczych na koniec roku 2023 wyniosła 197, w których umieszczono 277 dzieci. W porównaniu do roku 2021, liczba ta wzrosła o 30 nowych rodzin, co przedstawiono w poniższej tabeli i wykresie.

Tabela 1. Liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci w Powiecie Ostrowskim w latach 2021 – 2023

Liczba rodzin, liczba dzieci	2021	2022	2023
Liczba rodzin zastępczych	167	171	197
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	224	231	277

Źródło: dane PCPR w Ostrowie Wielkopolskim

Wykres 1. Liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci w Powiecie Ostrowskim w latach 2021 – 2023

Źródło: dane PCPR w Ostrowie Wielkopolskim

Z powyższych danych wynika, iż liczba rodzin zastępczych w powiecie ostrowskim wzrasta. Jednakże fakt ten jest niepokojący, gdyż świadczy o wzroście liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej i o wzrastającej niewydolności rodzin biologicznych.

Rodziny zastępcze pod swoją opieką mają również dzieci z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności:

- 2021 r.– 16 dzieci
- 2022 r. – 22 dzieci
- 2023 r. – 17 dzieci.

Opieka dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością stawia duże wyzwania dla rodzin zastępczych i tym bardziej potrzebują one wsparcia w długofalowym procesie wychowawczym, opiekuńczym i usamodzielniającym wychowanka pieczy zastępczej.

Z danych PCPR wynika, iż biorąc pod uwagę typ rodzin, to najwięcej jest rodzin zastępczych spokrewnionych, liczba ta w 2023 roku wynosi 101, a rodzin zastępczych niezawodowych jest 89. Do roku 2021 liczba ta wzrosła o 21 rodzin spokrewnionych i o 8 rodzin niezawodowych. W roku 2022 zauważalny jest spadek rodzin biologicznych, który wynosi 77, natomiast rodzin niezawodowych było 87.

Tabela 2. Liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci w Powiecie Ostrowskim w latach 2021 – 2023 z podziałem na typ rodziny

Typ rodziny i liczba dzieci w rodzinach	2021	2022	2023
Rodziny zastępcze spokrewnione	80	77	101
<i>Liczba dzieci</i>	100	96	130
Rodziny zastępcze niezawodowe	81	87	89
<i>Liczba dzieci</i>	102	116	124
Rodziny zastępcze zawodowe	5	6	6
<i>Liczba dzieci</i>	16	16	16
Rodzina zastępcza zawodowa – pogotowie rodzinne	1	1	1
<i>Liczba dzieci</i>	6	3	8

Źródło: dane PCPR w Ostrowie Wielkopolskim

Na terenie powiatu ostrowskiego na koniec 2023 roku funkcjonowało 7 rodzin zawodowych, w tym 1 o charakterze pogotowia rodzinnego. Liczba dzieci w rodzinach zawodowych była na tym samym poziomie, natomiast liczba dzieci w rodzinie zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego ulegała zmianie, co odpowiada funkcji tej rodziny.

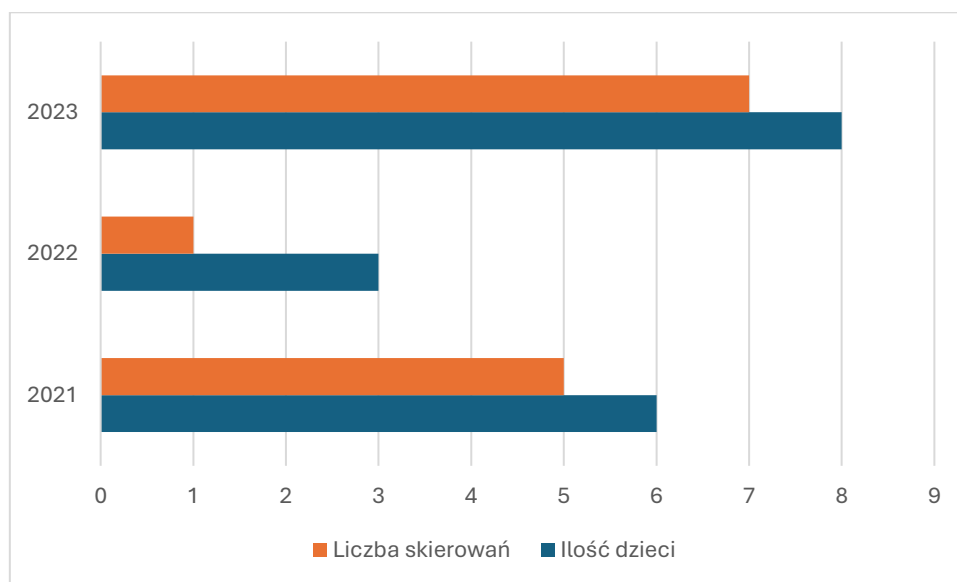
Tabela 3. Liczba rodzin zawodowych i liczba dzieci umieszczonych w latach 2021 – 2023

Liczba rodzin zawodowych i liczba dzieci	2021	2022	2023
Liczba rodzin zawodowych	6	7	7
<i>w tym liczba rodzin zawodowych o charakterze pogotowia rodzinnego</i>	1	1	1
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zawodowych	22	19	24
<i>w tym liczba dzieci w rodzinie zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego</i>	6	3	8

Źródło: dane PCPR w Ostrowie Wielkopolskim

W okresie sprawozdawczym najwięcej skierowań i dzieci umieszczonych w rodzinie zawodowej przypada na rok 2023, najmniej jest w roku 2022, co przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2: Liczba skierowań i liczba dzieci umieszczonych w pogotowiu rodzinnym w latach 2021 - 2023

Źródło: dane PCPR w Ostrowie Wielkopolskim

W roku 2021 powstało 25 nowych rodzin, w których umieszczono 44 dzieci, w roku 2022 utworzono 16 rodzin, w których umieszczono 25 dzieci, natomiast w roku 2023 utworzono 23 rodziny, w których zabezpieczono 36 dzieci.

Tabela 4. Liczba nowoutworzonych rodzin zastępczych i liczba dzieci umieszczonych w tych rodzinach w latach 2021 – 2023

Typ rodziny z liczbą dzieci	2021	2022	2023
Liczba rodzin zastępczych	25	16	23
w tym rodziny spokrewnione	10	2	b.d
w tym rodziny niezawodowe	15	14	b.d
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	44	25	36

Źródło: dane PCPR w Ostrowie Wielkopolskim

W poniższej tabeli przedstawiamy przyczyny opuszczenia rodziny zastępczej wraz z liczbą dzieci, jakie miały miejsce w latach 2021 – 2023 na terenie naszego powiatu.

Tabela 5. Liczba dzieci przyczyny opuszczenia rodzin zastępczych w latach 2021 - 2023

l.p.	Przyczyny opuszczenia	2021	2022	2023
1	Pełnoletnie osoby	11	16	10
2	Przysposobienia	4	3	4
3	Powrót do rodziny biologicznej	2	8	3
4	Umieszczenie w placówce	2	3	1
5	Inna rodzina zastępcza	2	5	3
6	Placówka penitencjarna	0	1	0

Źródło: dane PCPR w Ostrowie Wielkopolskim

Najwięcej dzieci opuściło rodziny zastępcze z powodu uzyskania pełnoletności, liczba dzieci adoptowanych do całkowitej liczby dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych była na bardzo niskim poziomie – 4 dzieci na rok. Najwięcej powrotów do rodziny biologicznej było w 2022 roku – 8 dzieci, natomiast w roku 2021 to 2 osoby, a w 2023 – 3 osoby, co stanowi znikomy procent przyczyny opuszczenia rodziny zastępczej. Można postawić jednoznaczną tezę, że dzieci, które trafiają do rodzin zastępczych nie mają szans powrotu do rodziny biologicznej.

Najwięcej rodzin zastępczych znajduje się na terenie miasta Ostrowa Wielkopolskiego, gminy Ostrów Wielkopolski, Nowe Skalmierzyce, Raszków, co przedstawiono na poniższych tabelach.

Tabela 6. Liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci w Powiecie Ostrowskim w 2021 r. ze względu na miejsce zamieszkania

l.p.	Miejsce zamieszkania wg gmin	Liczba rodzin spokrewnionych	Liczba dzieci w rodzinach spokrewnionych	Liczba rodzin niezawodowych i zawodowych	Liczba dzieci w rodzinach niezawodowych i zawodowych
1	Ostrów Wielkopolski miasto	68	83	34	47
2	Ostrów Wielkopolski	6	11	7	12
3	Odolanów	2	2	7	9
4	Przygodzice	5	9	4	5
5	Sośnie	3	3	2	2
6	Raszków	4	4	4	7
7	Sieroszewice	2	7	2	2
8	Nowe Skalmierzyce	7	9	10	20

Źródło: dane PCPR w Ostrowie Wielkopolskim

Tabela 7. Liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci w Powiecie Ostrowskim w 2022 r. ze względu na miejsce zamieszkania

l.p.	Miejsce zamieszkania wg gmin	Liczba rodzin spokrewnionych	Liczba dzieci w rodzinach spokrewnionych	Liczba rodzin niezawodowych i zawodowych	Liczba dzieci w rodzinach niezawodowych i zawodowych
1	Ostrów Wielkopolski miasto	43	50	37	40
2	Ostrów Wielkopolski	7	10	14	16
3	Odolanów	3	5	6	8
4	Przygodzice	5	8	12	18
5	Sośnie	2	2	5	7
6	Raszków	7	15	4	10
7	Sieroszewice	3	7	5	7
8	Nowe Skalmierzyce	8	16	10	12

Źródło: dane PCPR w Ostrowie Wielkopolskim

Tabela 8. Liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci w Powiecie Ostrowskim w 2023 r. ze względu na miejsce zamieszkania

l.p.	Miejsce zamieszkania wg gmin	Liczba rodzin spokrewnionych	Liczba dzieci w rodzinach spokrewnionych	Liczba rodzin niezawodowych i zawodowych	Liczba dzieci w rodzinach niezawodowych i zawodowych
1	Ostrów Wielkopolski miasto	65	67	37	38
2	Ostrów Wielkopolski	7	8	18	20
3	Odolanów	3	3	6	8
4	Przygodzice	5	5	12	14
5	Sośnie	2	2	5	7
6	Raszków	7	11	4	10
7	Sieroszewice	3	5	5	7
8	Nowe Skalmierzyce	8	10	10	12

Źródło: dane PCPR w Ostrowie Wielkopolskim

Rodzin zastępczych w mieście Ostrów Wielkopolski rocznie powstało około 100, z czego największa liczba przypada na rodziny biologiczne. Można wnioskować, iż zamieszkiwanie w dużym skupisku ludzi, gdzie jest większa szansa na anonimowość sprzyja powstawaniu rodzin zastępczych.

8. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA W POWIECIE OSTROWSKIM

Na terenie Powiatu Ostrowskiego od 2005 roku funkcjonuje Placówka Wsparcia Dziecka i Rodziny przy Al. Słowackiego 1 c w Ostrowie Wielkopolskim, zgodnie z decyzją Wojewody z dnia 12 listopada 2012 roku, znak: PS.II.9423.4.12.2012.5.

Tabela 9. Ilość wychowanków przebywających w Placówce Opiekuńczo – Opiekuńczej w latach 2021 – 2023

	Liczba wychowanków	2021	2022	2023
Placówka Wsparcia Dziecka i Rodziny	Liczba wychowanków	18	19	19
	Liczba wychowanków wg stanu na dzień 31.12.	12	14	14
	Liczba wychowanków z innych Powiatów	1	0	0

Źródło: dane PCPR Ostrów Wielkopolski

Placówka Wsparcia Dziecka i Rodziny w Ostrowie Wielkopolskim działa w dwóch obszarach zadań: jako placówka socjalizacyjna i interwencyjna zapewniając opiekę dla 14 dzieci i młodzieży (11 miejsc socjalizacyjnych, 3 miejsca interwencyjne). Placówka prowadzi zajęcia specjalistyczne i rekreacyjne dla dzieci i młodzieży oraz ich rodzin, w celu jak najszybszego powrotu dzieci do środowiska rodzinnego. Placówka zapewnia organizację uroczystości okolicznościowych, spotkań integracyjnych itp.

Z uwagi na liczbę miejsc w placówce duża liczba dzieci umieszczanych jest poza terenem powiatu ostrowskiego. Odległość ogranicza spotkania z rodzinami biologicznymi i uniemożliwia pracę z rodziną biologiczną, czego efektem jest brak powrotu do środowiska rodzinnego Biorąc pod uwagę powyższe można jednoznacznie stwierdzić, iż potrzeba powstania nowej placówki jest konieczna.

Tabela 10: Liczba dzieci skierowanych do placówek opiekuńczo – wychowawczych całodobowych oraz przebywających w w/w placówkach poza powiatem w latach 2021 – 2023

l.p.	Liczba dzieci	2021	2022	2023
1	liczba dzieci skierowanych	4	5	7
2	liczba dzieci przebywających	32	28	33

Źródło: dane PCPR w Ostrowie Wielkopolskim

9. ŚRODKI FINANSOWE PRZEZNACZONE NA FUNKCJONOWANIE PIECZY ZASTĘPCZEJ W LATACH 2021 - 2023

Środki finansowe przeznaczone na funkcjonowanie pieczy zastępczej stale rosną. W porównaniu do roku 2021, finansowanie z budżetu powiatu ostrowskiego do roku 2023 wzrosło prawie 50 %. Największe wydatki ponoszone są na rodziny zastępcze, co przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11: Finansowanie pieczy zastępczej w powiecie ostrowski w latach 2021 - 2023

L.p.	Rodzaj świadczenia	Wydatki w 2021 w zł	Wydatki w 2022 w zł	Wydatki w2023 w zł
Finansowanie z budżetu Powiatu Ostrowskiego				
1.	Rodziny zastępcze	2.602.942,77	2.929.554,70	4.195.497,04
2.	Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	1.088.499,19	1.751.076,93	2.165.136,60
	Razem	3.691.441,96	4.680.631,63	6.360.633,64
Finasowanie z innych powiatów oraz finasowanie z gmin				
1.	Porozumienia między powiatami dotyczące umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej	415.102,59	346.914,85	337.975,67
2.	Udział gmin w wydatkach na opiekę dzieci w pieczy	1.382.185,08	1.517.797,36	1.811.316,24
	Razem	1.797.287,67	1.864.712,21	2.149.291,91
Finansowanie z budżetu państwa				
1.	Dodatek wychowawczy 500 +	912.270,99	371.803,66	0
	Razem	912.270,99	371.803,66	0

Źródło: dane PCPR Ostrów Wielkopolski

W finansowaniu pieczy zastępczej partycypują gminy właściwe ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej i ponosi wydatki w wysokości:

- a) 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;

- b) 30 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- c) 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W tabelach poniżej przedstawiono partycypację gmin w kosztach utrzymania dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Tabela 12: Partycypacja gmin w kosztach utrzymania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej

Lp.	Gmina	dzieci w pieczy 2021	Zwrot kosztów z gmin za 2021 w zł	dzieci w pieczy 2022	Zwrot kosztów z gmin za 2022 w zł	dzieci w pieczy 2023	Zwrot kosztów z gmin za 2023 w zł
1.	Nowe Skalmierzyce	15	63 213,41	15	74 856,15	16	76 709,97
2.	Ostrów Wielkopolski miasto	64	235 696,54	75	359 764,40	81	454 591,52
3.	Odolanów	7	28 565,85	10	36 907,91	11	55 214,59
4.	Sośnie	9	46 485,43	10	53 126,59	7	50 967,58
5.	Ostrów Wielkopolski gmina	17	66 174,64	17	97 388,81	18	135 170,99
6.	Raszków	11	24 046,43	12	57 482,72	11	67 955,43
7.	Przygodzice	12	38 399,35	13	73 579,46	14	99 429,77
8.	Sieroszewice	-	-	-	-	5	22 427,45
Razem:		135	502 581,65	152	753 106,04	163	962 467,30

Źródło: dane PCPR Ostrów Wielkopolski

Tabela 13: Partycypacja gmin w kosztach utrzymania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej

Lp.		dzieci w 2021	Zwrot kosztów z gmin za 2021 rok w zł	dzieci w 2022	Zwrot kosztów z gmin za 2022 rok w zł	dzieci w 2023	Zwrot kosztów z gmin za 2022 rok w zł
1.	Ostrów Wielkopolski miasto	14	294 049,95	13	403 575,37	12	409 276,97
2.	Odolanów	3	62 100,00	3	70 800,00	3	81 000,00
3.	Sieroszewice	1	60 390,45	1	72 731,22	1	98 491,12
4.	Raszków	3	46 088,86	3	118 241,03	1	93 093,54
5.	Nowe Skalmierzyce	1	20 466,62	4	4 799,44	4	44 131,79
6.	Sośnie	5	114 579,65	2	72 968,01	1	45 154,96
	Razem:	27	597 675,53	26	743 115,07	22	771 148,38

Źródło: dane PCPR Ostrów Wielkopolski

10. REALIZACJA CELÓW I ZAŁOŻEŃ PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W LATACH 2021 – 2023 ZADAŃ

Cel I: Promowanie i rozwój różnych form rodzicielstwa

Zadanie 1: Pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

Promowano rodzinną pieczę zastępczą w szczególności poprzez prowadzenie lokalnych kampanii i akcji informacyjnych na rzecz rodzicielstwa zastępczego, umieszczanie ulotek, rozsyłanie do wszystkich instytucji użyteczności publicznej, kościołów, stowarzyszeń itp.

W 2021 roku przeprowadzono jedną część edycji szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej oraz jedną edycję w całości szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej. W roku 2021 roku – 12 osób pozytywnie zakwalifikowało się do szkolenia. 4 kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, odbyło szkolenie i zostało zakwalifikowanych do pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej. W 2021 roku wydano 4 zaświadczenia do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

W 2022 roku przeprowadzono drugą część edycji szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, którzy rozpoczęli szkolenie w 2021 roku oraz jedną

edycję w całości szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji niezawodowej rodziny zastępczej.

Do PCPR w 2022 roku zgłosiło się **11** kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej. Szkolenie odbyło rozpoczęło się w roku 2022 roku – 10 osób pozytywnie zakwalifikowało się do szkolenia, jedno małżeństwo zrezygnowało, 2 kandydatów – małżeństwo, zgłosiło się do przeszkolenia na zawodową rodzinę zastępczą.

Zadanie 2: Szkolenie zawodowe kadr pomocy społecznej działającej w obszarze pieczy zastępczej poprzez:

W 2021 roku rodziny zastępcze zawodowe uczestniczyły w cyklicznych comiesięcznych szkoleniach na terenie tut. Centrum. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracownicy socjalni również na bieżąco udzielali wsparcia i praktycznej pomocy w radzeniu sobie z codziennymi problemami rodzin.

W 2022 roku rodziny zastępcze zawodowe uczestniczyły w cyklicznych comiesięcznych szkoleniach na terenie tut. Centrum. W 2022 roku został zapoczątkowany cykl spotkań rodzin zastępczych z zaproszonymi osobami szkolącymi z różnych jednostek związanych z pieczą zastępczą tj. funkcjonariuszem Policji w zakresie prewencji, przedstawicielami Sądu Rodzinnego (sędzią, kuratorem). Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracownicy socjalni również na bieżąco udzielali wsparcia i praktycznej pomocy w radzeniu sobie z codziennymi problemami rodzin.

Cel II: Wsparcie istniejących form pieczy zastępczej

Zadanie 1: Wspieranie istniejących rodzin zastępczych w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez:

W 2021 roku dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych uczestniczyły w indywidualnych konsultacjach z psychologiem i pedagogiem w zależności od potrzeb. W przypadku zgłaszania problemów przez rodziców zastępczych informowano o placówkach, w których mogą oni uzyskać pomoc m.in. poradni profilaktyki i terapii uzależnień, poradni psychologiczno pedagogicznej lub lekarzy specjalistów. Wsparcia rodzinom udzielał również koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, psycholog, pracownik socjalny, pedagog.

W 2022 roku dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych uczestniczyły w indywidualnych konsultacjach z psychologiem i pedagogiem w zależności od potrzeb.

W przypadku zgłaszania problemów przez rodziców zastępczych informowano o placówkach, w których mogą oni uzyskać pomoc m.in. poradni profilaktyki i terapii uzależnień, poradni psychologiczno pedagogicznej lub lekarzy specjalistów. Wsparcia rodzinom udzielał również koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, psycholog, pracownik socjalny, pedagog.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim oferowało możliwość uzyskania bezpłatnej porady prawnej w zakresie prawa rodzinnego.

Cel III: Udzielanie wsparcia wychowankom pieczy zastępczej

Udzielono wsparcia poprzez pomoc w opracowaniu programów usamodzielnienia, udzielanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki oraz pomocy na zagospodarowanie. Motywowano do aktywnego poszukiwania pracy i pomoc w zakresie przygotowania do wejścia na rynek pracy oraz podnoszono przez usamodzielniających się wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji społecznych przez uczestnictwo w kursach zawodowych oraz treningach kompetencji i umiejętności społecznych.

W roku 2021 udzielono pomocy finansowej 14 wychowankom rodzin zastępczych, 6 wychowankom placówek opiekuńczo – wychowawczych, 2 młodzieżowych ośrodków wychowawczych. W roku 2022 udzielono pomocy finansowej 12 wychowankom rodzin zastępczych, 5 wychowankom placówek opiekuńczo – wychowawczych i 2 wychowankom młodzieżowych ośrodków wychowawczych. Natomiast w 2023 roku pomoc finansową otrzymało 8 wychowanków rodzin zastępczych, 5 placówek opiekuńczo wychowawczych i 1 wychowanek młodzieżowego ośrodka wychowawczego. Zatem łącznie w okresie 2021 – 2023 udzielono pomocy finansowej 55 wychowankom.

Opracowano następującą liczbę planów usamodzielnienia: 2021 – 17, 2022 – 16, 2023 – 10.

LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH W LATACH 2022 – 2023

W roku 2022 utworzono 1 rodzinę zawodową, 2023 powstały 2 rodziny zawodowe. W roku 2023 jedną rodzinę przestała pełnić funkcję rodziny zawodowej.

11. ANALIZA SWOT OBSZARU WSPARCIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE OSTROWSKIM

A. Mocne strony

- 1) Potencjał ludzki, zaangażowanie społeczne.
- 2) Wykształcona i doświadczona kadra PCPR i placówki opiekuńczo – wychowawczej.
- 3) Możliwość podnoszenia kwalifikacji pracowników, poprzez dostęp do szkoleń, publikacji.
- 4) Standaryzacja różnych procesów (np. procedury kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, ocen rodzin zastępczych, procedury spotkań).
- 5) Ośrodek Interwencji Kryzysowej prowadzony przez Caritas.
- 6) Działa 6 rodzin zawodowych , w tym jedna pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego.
- 7) PCPR zatrudnia 6 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
- 8) Zespół Interdyscyplinarny w każdej gminie.
- 9) Dobrze funkcjonująca Placówka Wsparcia Dziecka i Rodziny dla 14 wychowanków (11 miejsc socjalizacyjnych + 3 miejsca interwencyjne).
- 10) Prowadzone są grupy wsparcia dla rodzin zastępczych.
- 11) Prowadzone są szkolenia dla rodzin zastępczych.
- 12) Radca prawny zabezpiecza porady w zakresie prawa rodzinnego bezpłatnie.
- 13) Psycholog udziela wsparcia dla rodzin zastępczych.
- 14) Przedsięwzięcia integracyjne dla rodzin zastępczych np. mikołajki.
- 15) Realizacja projektu „Wsparcie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w podregionie kaliskim” w latach 2024 – 2029.
- 16) Świetlica socjoterapeutyczna dla dzieci „Boże podwórko” w Ostrowie Wielkopolskim.

B. Słabe strony:

- 1) Niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowych.
- 2) Nasilająca się dysfunkcjonalność rodzin biologicznych, zwłaszcza w zakresie opiekuńczo – wychowawczym.
- 3) Zbyt mała świadomość potrzeby samokształcenia się rodziców w zakresie wspierania rozwoju dzieci i korzystania z pomocy specjalistów.
- 4) Mała liczba specjalistów, w tym asystentów rodziny przygotowanych do pracy z rodzinami problemowymi.
- 5) Brak pedagoga w PCPR.

- 6) Zbyt mała liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
- 7) Niewystarczająca liczba specjalistów udzielających pomocy rodzinom mających trudności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, jak i dla samych rodzin (psycholog, psychoterapeuta, psychiatra, pedagog, mediator).
- 8) Brak poradnictwa specjalistycznego dla rodziców i dzieci na terenach niektórych gmin.
- 9) Brak placówki wsparcia dziennego.
- 10) Niskie (niekonkurencyjne) wynagrodzenie kadry merytorycznej pracującej z rodzinami.
- 11) Brak grupy wsparcia i szkoleń dla dzieci i młodzieży przebywającej w pieczy zastępczej.
- 12) Brak mieszkań treningowych.
- 13) Duża liczba dzieci umieszczonych w placówkach poza terenem powiatu.
- 14) Brak chętnych rodzin na przyjęcie dzieci starszych, licznego rodzeństwa, dzieci niepełnosprawnych.
- 15) Brak stowarzyszenia działającego na rzecz rodzin zastępczych.
- 16) Brak wolontariatu.
- 17) Brak zatrudnienia osób wspomagających rodziny wielodzietne w pieczy zastępczej.
- 18) Brak Rodzinnego Domu Dziecka.
- 19) Niska oferta dla usamodzielniających się wychowanków (długie terminy na lokale mieszkalne, słaba ścieżka usamodzielniająca).
- 20) Warunki lokalowe ORPZ.
- 21) ORPZ w Polsce nie chcą przyjmować dzieci spoza swojego terenu (brak współpracy).

C. Szanse

- 1) Możliwość korzystania ze środków zewnętrznych.
- 2) Wola współpracy instytucji działających na rzecz rodziny (ops, policja, sady, kuratorzy).
- 3) Kadra oddana służbie na rzecz rodziny.
- 4) Otwartość na współpracę i realizację zadań na rzecz pieczy zastępczej władz powiatowych.

D. Zagrożenia

- 1) Niewykonane postanowienia sądowe w związku z brakiem miejsc w placówkach, a co za tym idzie pozostawienie dzieci w środowisku biologicznym, w którym nie powinny przebywać.
- 2) Niestabilność prawna, zmieniające się przepisy prawne.

- 3) Zwiększająca się liczba zadań nakładanych na ORPZ, co przy braku zwiększenia zatrudnienia może przedłożyć się na niewystarczające w stosunku do potrzeb wspierania rodzin.
- 4) Przedłużające się postępowania regulujące sytuację prawną dzieci.
- 5) Coraz częstsza potrzeba umieszczania w rodzinnej pieczy zastępczej wieloosobowych rodzeństw.
- 6) Wypalenie zawodowe kadry ORPZ.
- 7) Wypalenie zawodowe rodzin zawodowych i zastępczych.
- 8) Niesatysfakcjonujący poziom wynagrodzeń dla rodzin zastępczych.
- 9) Niskie kompetencje kandydatów na rodziny zastępcze.

Wnioski z analizy

Powiat Ostrowski w swoich zasobach w zakresie pieczy zastępczej posiada dość dobrze rozwinięte zaplecze, które obejmuje: rodziny zastępcze spokrewnione, rodziny zastępcze niezawodowe, rodziny zastępcze zawodowe, w tym jedno pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, placówkę opiekuńczo – wychowawczą typu socjalizacyjnego oraz ośrodki interwencji kryzysowej, które wspierane są przez PCPR w Ostrowie Wielkopolskim jako Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

Analizując dane z powiatu, jak i z całej Polski w ostatnich latach rośnie liczba dzieci pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki rodziny biologicznej. Jednocześnie maleje liczba rodzin zastępczych a miejsc w placówkach opiekuńczo – wychowawczych jest zbyt mało. Niedostateczna liczba specjalistów takich jak psycholodzy, terapeuci, pedagodzy sprawia, iż nie działają skutecznie gminne systemy wsparcia rodzin z problemami wychowawczymi. Podobnie jest na poziomie powiatowym. Rodziny zastępcze z długoletnim stażem są niejednokrotnie zmęczone i wypalone i nie mają już tyle siły i zapału, które towarzyszyły im na początku swojej drogi.

W związku z powyższym i zadaniami nakładanymi na ORPZ rodzą się kolejne problemy dotyczące kadry wykonującej zadania z zakresu pieczy zastępczej i pracy na rzecz rodziny. Przedkłada się to na dużą zachorowalność pracowników, ich wypalenie zawodowe, bezsilność i działania w dużym stresie. Wielość przybywających zadań, obszerna dokumentacja i mała liczba pracowników sprawia, że wiele zadań nie jest wykonanych zgodnie z terminami.

Priorytetem na najbliższe lata będzie zwiększenie liczby osób zatrudnionych w dziale realizującym zadania ORPZ, wypracowanie dobrej współpracy z jednostkami pracującymi na rzecz rodziny, wprowadzenie i opracowanie standardów ujednolicających pracę. Jednocześnie

prowadzone będą szerokie działania podnoszące poziom funkcjonowania pieczy zastępczej obejmujące przede wszystkim dzieci, ale i rodziny oraz wzmocnienie i wsparcie funkcjonujących już rodzin zastępczych. Ponadto planowane jest uruchomienie mieszkań treningowych dla wychowanków kończących 18 rok życia, powstanie placówki wsparcia dziecka i rodziny oraz stworzenie warunków do powstania rodzinnego domu dziecka i jeszcze jednego pogotowia rodzinnego. Jednocześnie prowadzone będą działania i kampanie promujące system pieczy zastępczej.

12. PLAN ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE OSTROWSKIM

1. CELE PROGRAMU I ZADANIA DO REALIZACJI

CEL STRATEGICZNY PROGRAMU

Celem głównym Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest zapewnienie dzieciom dostatecznej liczby miejsc oraz profesjonalnej opieki w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Cel 1. PROMOWANIE I ROZWÓJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

Promowanie i rozwój pieczy zastępczej poprzez prowadzenie akcji informacyjnych mających na celu zmianę wizerunku pieczy zastępczej i promowanie idei rodzicielstwa zastępczego, w celu zwiększenia liczby rodzin zastępczych

L.p.	Działania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1	Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego poprzez m.in. akcje informacyjne, udział w imprezach powiatowych, festynach rodzinnych, pogadanki w szkołach średnich, artykuły, panele dyskusyjne, ogłoszenia, banery, ulotki	Liczba przeprowadzonych akcji i działań informacyjnych	2025-2027	PCPR - ORPZ
2	Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze	Liczba przeprowadzonych postępowań kwalifikacyjnych	2025-2027	PCPR - ORPZ
3	Prowadzenie szkoleń kwalifikacyjnych dla pozyskanych kandydatów na rodziny zastępcze	Liczba rodzin/osób które ukończyły szkolenie. Liczba rodzin/osób, które uzyskały zaświadczenie kwalifikacyjne i zostały wpisane do CRPZ	2025-2027	PCPR - ORPZ

CEL 2: WSPIERANIE RODZIN ZASTĘPCZYCH I DZIECI

Działania mające na celu wzmocnienie istniejących rodzin, podniesienie ich kompetencji, p/działanie wypaleniu zawodowemu oraz zaspokajanie potrzeb dzieci.

L.p.	Działania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1	Udzielanie świadczeń finansowych i wynagrodzeń	Liczba udzielonych świadczeń. Liczba wynagrodzeń	2025-2027	Starosta, PCPR - ORPZ
2	Przyznawanie w uzasadnionych przypadkach świadczeń fakultatywnych	Liczba udzielonych świadczeń.	2025-2027	Starosta, PCPR - ORPZ
3	Zapewnienie rodzinom wsparcia ze strony koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora	2025-2027	Starosta, PCPR - ORPZ
4	Udzielanie pomocy specjalistycznej (m.in. psycholog, pedagog, radca prawny)	Liczba udzielonych porad	2025-2027	PCPR - ORPZ
5	Organizacja szkoleń niezbędnych do sprawowania funkcji rodziny zastępczej m.in. z zakresu podnoszenia kompetencji opiekuńczo – wychowawczych, radzenia ze stresem, odreagowywanie itp.	Liczba szkoleń. Liczba uczestników szkoleń.	2025-2027	PCPR - ORPZ
6	Prowadzenie postępowań alimentacyjnych	Liczba postępowań	2025-2027	PCPR - ORPZ
7	Rozwój wolontariatu na rzecz rodzin i dzieci z rodzin zastępczych	Liczba wolontariuszy, liczba osób korzystających ze wsparcia	Zgodnie z potrzebami rodzin	PCPR – ORPZ - partnerzy
8	Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych z udziałem specjalistów	Liczba grup wsparcia, liczba uczestników grup wsparcia	1 x w miesiącu oraz na bieżąco wg potrzeby	PCPR - ORPZ
9	Wspieranie działania rodzin zastępczych przez prowadzenie świetlicy środowiskowej	Liczba dzieci korzystających ze wsparcia	2025 - 2027	Powiatowe świetlice środowiskowe
10	Utworzenie stowarzyszenia działającego na rzecz rodzin zastępczych i dzieci	Liczba stowarzyszeń	2025-2027	Partnerzy
11	Organizowanie spotkań integracyjnych, okolicznościowych dla rodzin zastępczych, Organizowanie Dnia Rodzicielstwa Zastępczego	Liczba spotkań	2025-2027	Starosta, PCPR – ORPZ, Partnerzy,
12	Organizowanie grup wsparcia, szkoleń i spotkań dla dzieci z rodzin zastępczych	Liczba spotkań, liczba uczestników	2025-2027	PCPR - ORPZ

13	Zapewnienie pomocy psychologicznej, pedagogicznej	Liczba udzielanych porad	2025-2027	PCPR - ORPZ
14	Regulowanie sytuacji prawnej dzieci	Liczba uregulowanych sytuacji	2025-2027	PCPR - ORPZ
15	Występowanie z wnioskami o alimenty	Liczba powództwa	2025-2027	Dyrektor PCPR
16	Utworzenie rodzin pomocowych	Liczba rodzin, liczba świadczonych usług	2025-2027	PCPR – ORPZ
17	Zatrudnienie osób do pomocy w rodzinach zastępczych zawodowych	Liczba osób, liczba świadczeń	2025-2027	PCPR - ORPZ

CEL 3: WSPIERANIE WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ

Wspieranie wychowanków pieczy zastępczej poprzez udzielanie wsparcia w procesie usamodzielnienia oraz wzmacnianie ich kompetencji życiowych.

L.p.	Działania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1	Zapewnienie pomocy psychologicznej, pedagogicznej	Liczba udzielanych porad	2025-2027	PCPR - ORPZ
2	Realizacja indywidualnych programów usamodzielnienia	Liczba osób objętych wsparciem IPU	2025-2027	PCPR - ORPZ
3	Udzielanie świadczeń dla usamodzielnianych wychowanków: - na zagospodarowanie - kontynuowanie nauki - usamodzielnienie	Liczba i kwota udzielonych świadczeń	2025-2027	PCPR - ORPZ
4	Utworzenie mieszkań treningowych	Liczba mieszkań	2025-2027	Starosta, PCPR – ORPZ, ROPS, środki zewnętrzne

CEL 4: WSPARCIE PLACÓWEK OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH

Utrzymanie wysokiej jakości usług i p/działanie wypaleniu zawodowemu zatrudnionej kadry

L.p.	Działania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1	Podnoszenie kwalifikacji pracowników poprzez szkolenia	Liczba przeprowadzonych szkoleń	2025-2027	PUP, PCPR – ORPZ, ROPS, PWDiR
2	Powstanie placówki opiekuńczo - wychowawczej	Ilość	2025-2027	Starosta, PCPR - ORPZ
3	Praca socjalna z rodzina biologiczną	Ilość wykonanej pracy socjalnej	2025-2027	PWDiR
4	Wsparcie psychologiczne	Liczba udzielanych porad	2025-2027	PWDiR, PCPR - ORPZ
5	Integracja dzieci z rodzinami poprzez spotkania okolicznościowe, uroczystości itp.	Liczba spotkań	2025-2027	PWDiR
6	Organizacja czasu wolnego	Liczba spotkań, wyjść	2025-2027	PWDiR,
7	Zorganizowanie wolontariatu na rzecz dzieci	Liczba wolontariuszy	2025-027	PWDiR, partnerzy

CEL 5: SPECJALIŚCI

Wsparcie specjalistów pracujących na rzecz pieczy zastępczej poprzez podnoszenie ich kwalifikacji i szkoleń oraz zwiększenie zasobów kadrowych

L.p.	Działania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1	Szkolenia specjalistyczne w zakresie pieczy zastępczej	Liczba przeprowadzonych szkoleń, udział w konferencjach	2025-2027	PCPR - ORPZ
2	Upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie pomocy dziecku i rodzinie	Liczba spotkań międzyinstytucjonalnych	2025-2027	PCPR - ORPZ
3	Zatrudnienie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba etatów nowozatrudnionych	2025	PCPR – ORPZ, PUP
4	Zatrudnienie pedagoga	Liczba etatów nowozatrudnionych	2025	PCPR – ORPZ, PUP
5	Zatrudnienie specjalisty do pracy z rodziną	Liczba etatów nowozatrudnionych	2025	PCPR – ORPZ, PUP

13. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH W LATACH 2025 – 2027

- 2025 – 8 rodzin zastępczych zawodowych
- 2026 – 9 rodzin zastępczych zawodowych
- 2027 – 10 rodzin zastępczych zawodowych

14. ZAKŁADANE REZULTATY

1. Zwiększenie liczby niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych.
2. Wzmocnienie istniejących rodzin, podniesienie ich kompetencji, p/działanie wypaleniu zawodowemu oraz zaspokajanie potrzeb dzieci poprzez dostosowanie oferty ukierunkowanej na potrzeby pieczy zastępczej.
3. Wspieranie wychowanków pieczy zastępczej poprzez udzielanie wsparcia w procesie usamodzielnienia oraz wzmacnianie ich kompetencji życiowych.
4. Utworzenie mieszkań treningowych.
5. Powstanie placówki opiekuńczo – wychowawczej.
6. Wsparcie specjalistów pracujących na rzecz pieczy zastępczej poprzez podnoszenie ich kwalifikacji i szkoleń oraz zwiększenie zasobów kadrowych.

15. ZAGROŻENIA DLA REALIZACJI DZIAŁAŃ UJETYCH W PROGRAMIE

1. Niewystarczająca ilość środków finansowych przeznaczonych na rozwój pieczy zastępczej.
2. Niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych lub ich brak.
3. Brak kandydatów chętnych na przyjęcie do rodzinnej pieczy zastępczej dzieci niepełnosprawnych, z zaburzeniami zachowania oraz nastolatków.
4. Brak współpracy i gotowości ze strony rodziców biologicznych w celu powrotu dziecka do rodziny.
5. Trudności we współpracy z innymi instytucjami zaangażowanymi w pomoc dziecku i rodzinie.
6. Utrudniony dostęp do specjalistów, długie okresy oczekiwania.
7. Niewystarczające kompetencje i zdolności części rodzin zastępczych.
8. Brak chętnych osób do pracy.

16. SPOSÓB MONITOROWANIA PROGRAMU

Monitorowanie Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie ostrowskim na lata 2025 – 2027 odbywać się będzie poprzez coroczną sprawozdawczość z założonych zadań, które będą przedkładane Radzie Powiatu Ostrowskiego i Zarządowi Powiatu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb.

17. ZAKOŃCZENIE

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2025-2027 w Powiecie Ostrowskim, wyznacza nowe kierunki działania oraz zakłada kontynuację dotychczasowych działań uznanych za potrzebne i wartościowe. Nadrzędnym celem jest wsparcie i wzmocnienie rodzin zastępczych ze szczególnym uwzględnieniem dzieci w pieczy zastępczej. Program wskazuje również kierunki zmian prowadzonych działań, wprowadzając modyfikację w celu podniesienia ich efektywności. Program ten powstał w oparciu o diagnozę środowiska i jest zgodny z kierunkami polityki prorodzinnej państwa oraz powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych.

Realizacja Programu wymaga zaangażowania ze strony wielu instytucji i tylko przy pełnej współpracy samorządów, władz lokalnych, sądów, PCPR, gmin, ośrodków pomocy społecznej, placówek służby zdrowia, oświaty, rodzin zastępczych realizacja Programu może być pełna i efektywna.